

Vrystaat Landbou
Free State Agriculture
Tsa Temo Freistata

Vrystaat Landbou plan vir voorleggings by die

VRYSTAAT ONTEIINGSWETSONTWERP OPENBARE VERHOOR

LOGISTIEK: Die Portefeuljekomitee vir Openbare Werke en Infrastruktuur hou openbare verhore oor die wetsontwerp op onteiening van **13 tot 16 Mei 2021** (uitgestel tot verdere kennisgewing weens Covid-19) in die Vrystaat:

DATUM	TYE:	Plaaslike Munisipaliteit:	Dorp:	Distrik:	Lokaal:
13 Mei	10h00 – 13h00	Dihlabeng LM	Bethlehem	Thabo Mofutsanyana	Sal nog aangekondig word
14 Mei	10h00 – 13h00	Mafube LM	Frankfort	Fezile Dabi	s.n.a.w.
15 Mei	10h00 – 13h00	Matjhabeng LM	Welkom	Lejweleputswa	s.n.a.w.
16 Mei	10h00 – 13h00	Botshabelo	Botshabelo	Mangaung & Xhariep	s.n.a.w.

PLAN VAN AKSIE:

1. Mobiliseer ten minste 5 boere om elk van die vier verhore by te woon
2. Berei goed voor vir 'n maksimum insette van 3 minute (uit die onderstaande sjabloon) - Identifiseer iemand om met die media te praat.
3. Wees om 09:00 op die laaste daar om seker te maak dat u die saal binnekem vir die verrigtinge wat om 10:00 begin. Sprei u in groepe uit, want hulle laat slegs 50-100 per keer in die lokaal in, afhangende van COVID-19 regulasies
4. As u binnekant is, sit in 'n paar afsonderlike groepe wat in die verskillende dele van die lokaal gespaseer is. U sal die vertrek moet verlaat sodra u insette gelewer is.
5. Wanneer u u insette lewer:
 - a. Stel dit duidelik dat u **nie** die onteieningswetsontwerp in sy huidige vorm steun nie
 - b. Praat met die paneel en nie met die gehoor in die taal waarin u die gemaklikste is
 - c. Moenie deur die gehoor geïntimideer word of reageer op enigiets wat hulle sê nie
 - d. Maak seker dat daar ander boere is wie video/klank-opnames en foto's neem van die insette van VL lede om na die VL se sosiale media-span te stuur asb.
6. As daar boere buite bly wag voor of tydens verrigtinge, moenie deur die massas geïntimideer word of in die versoeking kom om iets vir hulle te skree nie, want hulle sal probeer om jou tot woede aan te spoor.
7. Bly te alle tye kalm en tog ferm
8. Bly binne die **Grondbeleid** soos opdrag gegee deur ons lede op die Vrystaat Landbou se 2019-kongres (*sien die einde*).

Sjabloon vir Vrystaat Landbou-insette

Ek *noem u naam* namens die + -750 Vrystaat Landbou-lede van die distrik, verwerp die onteieningswetsontwerp in die huidige formaat om die volgende vyf redes (*kies net 5 - u het nie genoeg tyd om alles te lees nie!*).

1. Ons verwerp alle verwysings na omstandighede waar vergoeding nul of selfs onder die markwaarde kan wees, daarom verwerp ons **Artikel 12 (3) en 12 (4)** en enige ander verwysing na die moontlikheid van nul vergoeding
2. Ons glo sterk dat die opening van die gaping vir onteiening teen nul vergoeding 'n totale ineenstorting in die Suid-Afrikaanse ekonomie sal veroorsaak omdat dit beleggersvertroue sal vernietig en **NIE** in die **beste** openbare belang sal wees nie. Dit sal ook nie in die huidige en toekomstige swart grondeienaars se beste belang wees nie.
3. Kommersiële boere het reeds hul opbrengste op die landbou belê in ander beleggings buite die landbou wat die groei van die sektor en werksvermoë vertraag, net omdat die moontlikheid dat die nul-vergoedingsklousule ingestel word.
4. Soveel as wat regverdig landbou sektor transformasie in Suid-Afrika nodig is, is dit absoluut **nie** die beste manier bewerkstellig deur dit te doen deur onteiening, en nog erger sonder vergoeding, nie. En is NIE in die beste openbare belang nie. Spoedige uitbreiding van eiendomsreg is noodsaaklik en nie die gryp van grond vir die staat nie.
5. Dit is nie nodig om wetgewing te wysig om die implisiete te laat verklaar nie, omdat Afdeling 25 van die Grondwet van Suid-Afrika reeds duidelik voorsiening maak vir die berekening van vergoeding van grond vir grondhervorming.
6. Markwaarde as die basis vir vergoeding, soos uitdruklik in die Grondwet vermeld, is ononderhandelbaar
7. **Die definisie van 'openbare belang' in die wetsontwerp is veels te breed en bied geleenthede vir magsmisbruik deur politiese en regeringsamptenare**
8. **Die definisie van 'Onteiening' moet onder andere strook met permutasies van onteiening soos internasionaal deur howe erken, en die fokus moet wees op die verlies wat die eienaar ly, nie op verkryging deur regeringsorgane nie.**
9. **Toegang tot howe is ononderhandelbaar**, maar die wetsontwerp ondersteun nie die finansiële las van die grondeienaar om toegang tot die howe te kry as die grondeienaar wat reeds onteien is, voel dat hy nie regverdig en billike vergoeding ontvang het nie.
10. Grondeienaars word onteien van hul middele om 'n inkomste te verdien as hulle vergoed word teen minder as die markwaarde, en totdat hulle vergoeding van die staat ontvang vir hul reeds onteiene grond.
11. *u eie toevoeging - NB praat met die besonderhede in die WETSONTWERP - en moenie waffers nie - wees kort en tot die punt en let op die tydsbeperking wat tydens die verhoor opgelê is ...*

Ons verwerp dus die wetsontwerp in die huidige formaat.

Dankie.

Vrystaat Landbou
Free State Agriculture
Tsa Temo Freistata

Die standpunt van Vrystaat Landbou (VL) oor die wetgewende aangeleentheid rakende eiendomsreg, sluit die volgende in:

Die Grondbeleid van Vrystaat Landbou:

1. VL verwerp die Wetsontwerp op Onteïening (B23-2020) in sy huidige vorm en enige wysiging aan artikel 25 van die Grondwet (Wet 108 van 1996) of enige soortgelyke wetsontwerpe waarvan die VL van mening is dat sodanige wysiging 'n negatiewe impak kan hê op enige vorm van private eiendomsreg. Terselfdertyd word enige onteïening van enige vorm van privaat eiendom sonder vergoeding heeltemal verwerp.
2. VL sal enige wetgewing wat 'n negatiewe uitwerking op enige vorm van eiendomsreg of onteïening kan hê, weerstaan sonder vergoeding van enige vorm van private eiendom
3. VL ondersteun toekomstige, ekonomies volhoubare landbou-ontwikkeling wat daarop gemik is om die uitbreiding van die landbousektor sowel as voedselsekerheid na die inwoners van Suid- en Suid-Afrika te streef.
4. Die staat moet sy verantwoordelikheid ten opsigte van infrastruktuur, voorligtingsdienste en ander landbou-ondersteuningsdienste in samewerking met die private sektor nakom om die hele landbousektor te help bou.
5. Die staat, handelsbanke en ander finansieringsinstellings moet modelle opstel om finansiering te bied wat die volle titel aan alle nuwe toetreders tot die landbou bied.
6. Eiendomsreg moet uitgebrei word om toeganklik te wees vir alle Suid-Afrikaners. Die wetsontwerp op onteïening verminder eiendomsreg en bedreig dit.

In ooreenstemming met die posisie van die organisasie se mandaat van ons lede, verwerp Vrystaat Landbou die onaanvaarbare bepalings van die Wysigingswetsontwerp op Onteïening.